

УДК 336.226.322

Помулєва.В.М.¹, Козирєва Є.О.²

¹ старш. викл. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. ФЕУ-618 НУ «Запорізька політехніка»

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ЕЛЕКТРОННОГО АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ

Питання електронного адміністрування податку на додану вартість стало актуальним з 1 січня 2015 року, коли набрали чинності норми Закону України від 28.12.2014 р. № 71-VIII “Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо податкової реформи”.

На думку окремих науковців та державників, запроваджена СЕА ПДВ є якісно новою моделлю, яка базується на автоматизації процесів збору та аналізу інформації про реєстрацію та рух сум податку у розрізі контрагентів, що має надходити як від суб’єктів господарювання, так і від банківських установ та органів Державного казначейства України. Її основна перевага вбачається у мінімізації дії суб’єктивного «людського фактора» та наданні можливостей оперативного формування й використання достовірної та повної інформації про усі ланки механізму справляння ПДВ.

Проте, функціонування СЕА має ряд недоліків, які створюють проблеми для бізнесу.

Так, існує проблема накладення арештів на реєстраційний ліміт у СЕА як засобу забезпечення здебільшого кримінального провадження та зволікання зі зняттям арешту з реєстраційного ліміту, тобто із виконанням

судових рішень, якими скасовується раніше накладений арешт. Арешт лімітів у СЕА ПДВ, яким фактично змінюється відповідний показник, визначений за законом, є неправомірним втручанням у систему автоматичного обліку.

Крім того, як показує практика, СЕА ПДВ позбавлена можливості реагувати на нестандартні ситуації, відновлювати дійсний стан справ при певних збоях через наявність чітко зафіксованої формули реєстраційного ліміту. Між тим, показник реєстраційного ліміту з моменту запровадження СЕА займає важливе місце у діяльності кожного платника ПДВ.

Великі нарікання зі сторони бізнесу викликає система моніторингу та блокування податкових накладних, яка передбачає оцінку всіх податкових накладних на відповідність встановленим критеріям ризику та миттєве блокування потенційно «схемного» ПДВ.

Зважаючи на те, що адміністратором СЕА ПДВ є Державна податкова служба, існують ризики неправомірних дій в системі з боку її посадових осіб.

Діючи на сьогодні окремі критерії ризиковості платника податку містять у собі певний суб'єктивний елемент і залишають поле для дискреції. Відповідність/невідповідність ним встановлюють відповідні комісії при податкових органах на місцях. Цей аспект, власне, і викликає найбільше дискусій.

Спеціальні комісії при територіальних податкових органах набули повноваження формувати так звані переліки ризикових платників податків, включення до яких означало зупинення усіх або майже усіх ПН/РК, які подаватимуться відповідними платниками ПДВ на реєстрацію. На практиці ключове значення у функціонуванні СМКОР посіли саме такі переліки.

Незважаючи на те, що податківці запевняють про зниження частки заблокованих податкових накладних, про успішне блокування зловживань з ПДВ, та про підвищення у зв'язку з цим податкової ефективності з ПДВ, висновки бізнесу з цього приводу діаметрально протилежні. До переліку ризикових підприємств на практиці потрапляє реальний бізнес, а податківці, як і раніше зволікають з виконанням судових рішень про розблокування податкових накладних.

Зупинення реєстрації податкових накладних відтермінує формування податкового кредиту покупців, що призводить до погіршення взаємовідносин із ними, зокрема й до припинення співпраці.

Якщо раніше покупець доводив право на податковий кредит, то тепер постачальник має доводити вихідний ПДВ ще на етапі складення і реєстрації податкових накладних, хоча зобов'язаний включити суму ПДВ до податкових зобов'язань, незважаючи на зупинення реєстрації.

Крім того, постачальникам доводиться витрачати дуже багато часу для підготовки пояснень, пакету документів, підтверджуючих документів для розблокування податкових накладних.

Виходячи з наведеного, протидія системи електронного адміністрування схемам ухилення від оподаткування та руйнування їх, є сумнівною, а от перешкоди в діяльності бізнесу - очевидними.

СЕА ПДВ не працює виключно в автоматичному режимі та на підставі алгоритмів, розроблених відповідно до статті 2001 Податкового кодексу України та Порядку № 569, і допускає ручне втручання в її роботу.

Підсумовуючи вищевикладене, можна стверджувати, що введення СЕА ПДВ в цілому спростило контроль податкових органів за розрахунками з ПДВ, але, разом з тим, ускладнило ведення обліку з ПДВ для підприємств.

Висвітлені недоліки перш за все призводять до збільшення трудозатрат, відволікання оборотних коштів платників податку, підвищення ризику втрати податкового кредиту покупцями.

У зв'язку з цим, система електронного адміністрування ПДВ потребує більш виваженого та обґрунтованого аналізу її дії, а також врегулювання окремих питань на законодавчому рівні.